

Hanna Treder

Uniwersytet Gdański

KIERUNKI ZMIAN STANDARDÓW OSTROŻNOŚCIOWYCH W POLSKIM SEKTORZE UBEZPIECZEŃ GOSPODARCZYCH W RAMACH WSPÓLNEGO RYNKU UNII EUROPEJSKIEJ

Streszczenie: Ważnym obszarem współczesnej gospodarki jest sektor finansowy. Rynek ubezpieczeń jako integralna część tego sektora wpływa na stabilność podstaw finansowych całej gospodarki narodowej. Szczególnie ważną sprawą staje się zapewnienie takich warunków funkcjonowania tego rynku, aby możliwy był jego rozwój przy zachowaniu odpowiednich standardów bezpieczeństwa. Ewolucja rozwiązań systemowych i instytucjonalnych jest procesem ciągłym, powiązany z przebiegiem integracji gospodarczej krajów wchodzących w skład Unii Europejskiej. Wśród różnych koncepcji przekształcania i doskonalenia systemów nadzorczych coraz większego znaczenia nabiera idea budowy norm ostrożnościowych opartych nie tylko na kryteriach ilościowych, ale także w większym stopniu na kryteriach oceny jakościowej sytuacji zakładów ubezpieczeń.

Słowa kluczowe: rynek ubezpieczeń gospodarczych, standardy ostrożnościowe, system regulacyjny rynku ubezpieczeń.

Jednym z ważnych obszarów współczesnej gospodarki, w jakich zachodzą wyraźne przemiany strukturalne i systemowe, będące efektem procesów globalizacyjnych, jest sektor finansowy. Rynek ubezpieczeń jako integralna część tego sektora wpływa na stabilność podstaw finansowych całej gospodarki narodowej. Dlatego też szczególnie ważną sprawą staje się zapewnienie takich warunków funkcjonowania tego rynku, aby możliwy był jego rozwój przy zachowaniu odpowiednich standardów bezpieczeństwa. Uzasadnieniem dla utrzymywania i doskonalenia systemu regulacyjnego, któremu poddane są wszystkie instytucje finansowe, jest spełnianie przez nie bardzo ważnych funkcji nie tylko ekonomicznych, ale także społecznych i psychologicznych (szerzej: [Monkiewicz (red.) 2000, r. 2; Sangowski (red.) 1992, r. 2]). Dodatkową przesłanką skłaniającą do przeprowadzenia analizy obowiązujących zabezpieczeń w obrocie instrumentami finansowymi są wnioski płynące z oceny źródeł i przebiegu globalnego kryzysu gospodarczego, zapoczątkowanego w 2007 r. w amerykańskim sektorze finansowym. W obecnej fazie wygasania kryzysu sprawą jak najbardziej aktualną staje się poszukiwanie takich rozwiązań i ich implementacja

do systemów gospodarczych, aby w przyszłości skutecznie zapobiegać gwałtownym zawirowaniom w przebiegu cyklu koniunkturalnego.

W obszarze europejskiego rynku ubezpieczeń ewolucja rozwiązań systemowych i instytucjonalnych jest procesem ciągłym, powiązany z przebiegiem integracji gospodarczej krajów wchodzących w skład Unii Europejskiej [Monkiewicz (red.), 2002]. Dążenie do ujednoczenia warunków funkcjonowania zakładów ubezpieczeń w obrębie całego rynku UE było przesłanką konieczną do realizacji jednego z celów strategicznych, określonych w Traktacie Rzymskim z 1957 r. [*Treaty Establishing...*], jakim było otwarcie rynków narodowych i zniesienie barier dla transgranicznego świadczenia usług. Wobec tak określonej wizji budowania Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, przekształconej następnie w 1992 r. na mocy Traktatu z Maastricht w Unię Europejską [*Treaty of European Union...*], jednym z najważniejszych aspektów funkcjonowania wspólnego rynku ubezpieczeń było określenie standardów ostrożnościowych stosowanych przez organy nadzoru do oceny sytuacji ubezpieczycieli pod kątem ich wypłacalności. Model sprawowania nadzoru nad instytucjami finansowymi jest wynikiem prac wielu instytucji międzynarodowych, takich jak: Komitet Bazylejski – w zakresie nadzoru bankowego, Międzynarodowe Stowarzyszenie Nadzorów Ubezpieczeń (IAIS)¹ – w zakresie ubezpieczeń czy Międzynarodowa Organizacja Komisji Papierów Wartościowych (IOSCO) – w zakresie rynków papierów wartościowych [Wałczak 2002, s. 248-249].

IAIS opracowało zasady należytego funkcjonowania systemów nadzoru, które mogą stanowić swoisty wzorzec dla tworzenia lub doskonalenia narodowych regulacji skierowanych do rynków ubezpieczeń, służący zapewnieniu efektywności i bezpieczeństwa podmiotów uczestniczących w tych rynkach [*Insurance Core Principles...*]. Aby sektor ubezpieczeniowy jako integralny element gospodarki narodowej mógł się przyczynić do rozwoju gospodarczego, a zarazem umożliwić sprawne zarządzanie ryzykiem przez zainteresowane podmioty, musi być oparty na solidnych podstawach. Rolą władz państwa jest stworzenie takich warunków sprawowania nadzoru nad zakładami ubezpieczeń, aby umacniało to poczucie zaufania do ubezpieczycieli ze strony potencjalnych nabywców ochrony ubezpieczeniowej. Tylko dzięki tak gwarantowanej stabilności sektora funkcje ubezpieczeń mogą być należycie realizowane. Dobrze funkcjonujący rynek ubezpieczeń sprzyja także zwiększeniu efektywności całego systemu finansowego poprzez zmniejszenie kosztów transakcyjnych, zapewnienie płynności podmiotów uczestniczących w operacjach finansowych i umożliwienie im w szerokim zakresie realizacji różnego rodzaju

¹ IAIS – International Association of Insurance Supervisors powstało w 1994 r., reprezentuje organy nadzorcze z blisko 140 krajów. Zakres działania stowarzyszenia obejmuje: dążenie do umocnienia nadzoru nad krajowymi rynkami ubezpieczeń, a także w płaszczyźnie międzynarodowej w celu utrzymania ich efektywności, stabilności, bezpieczeństwa i rzetelności działania w interesie przede wszystkim nabywców produktów ubezpieczeniowych, a ponadto promowanie rozwoju rynków ubezpieczeń i przyczynianie się do utrzymania stabilności globalnego sektora finansowego – oficjalna strona internetowa IAIS [<http://www.iaisweb.org/>].

ju inwestycji. System regulacyjny w sektorze ubezpieczeniowym powinien sprzyjać także rozwojowi samego rynku ubezpieczeń poprzez zapewnienie warunków równej konkurencji wśród ubezpieczycieli.

Doskonalenie systemu ubezpieczeń wymaga przede wszystkim uwzględnienia zmieniających się warunków ekonomicznych i społecznych w otoczeniu sektora finansowego. Zjawiskiem bardzo charakterystycznym dla współczesnej gospodarki globalnej jest przenikanie aktywności gospodarczej przedsiębiorstw poprzez bariery narodowe i sektorowe. Z jednej strony następuje bardzo wyraźna tendencja do transgranicznej ekspansji podmiotów w poszukiwaniu możliwości własnego rozwoju na nowych rynkach, a z drugiej – również znaczące jest zjawisko nadawania pewnych nowych cech produktom finansowym, przez co stają się one substytucyjne w stosunku do innych produktów tradycyjnie niekonkurencyjnych. Prowadzi to do przenikania się obszarów świadczenia usług bankowych i ubezpieczeniowych, a także usług oferowanych przez inne instytucje finansowe. Takiej tendencji zacierania dawniej wyraźnych granic pomiędzy poszczególnymi sektorami rynku finansowego sprzyja dynamiczny postęp techniczny i technologiczny, zwłaszcza w zakresie informatyki. Wskazane zjawiska stanowią szczególne wyzwanie dla nadzoru finansowego, który w tej złożonej rzeczywistości musi zapewnić przejrzystość i rzetelność wszelkich działań wykonywanych przez instytucje finansowe, zgodnie ze standardami chroniącymi interesy klientów tychże instytucji.

Wśród głównych warunków efektywnego sprawowania nadzoru IAIS wymienia konieczność zbudowania prawnych i instytucjonalnych ram dla funkcjonowania instytucji nadzorczych oraz konieczność stworzenia dobrze rozwiniętej infrastruktury na rynku usług finansowych [Insurance Core Principles..., s. 6-8]. Prowadzenie odpowiedniej polityki odnośnie do sektora finansowego jest niezbędne do zapewnienia sprawnego przebiegu operacji, w których uczestniczą zarówno instytucje finansowe, jak też inne podmioty gospodarcze. Ułatwia to zarazem utrzymywanie właściwych kontaktów instytucji nadzorczych z innymi organami władzy państwowej oraz zwiększa zaufanie uczestników rynku finansowego do całego systemu nadzoru. Wszelkie decyzje władz dotyczące zapewnienia stabilności finansowej systemu gospodarczego powinny być publicznie ogłaszane, dzięki czemu uczestnicy rynku mogą planować swoje przedsięwzięcia w klimacie bezpieczeństwa i zaufania do instytucji finansowych. Ramy prawne i instytucjonalne, obejmujące zarówno przepisy ustawowe, jak i instytucje publiczne, powinny być dobrze zdefiniowane i powszechnie znane. Wielkie znaczenie jako element infrastruktury w otoczeniu systemu finansowego ma także, w opinii IAIS, sprawnie działający system sądowiczy. Wreszcie kolejnym fundamentalnym warunkiem sprawnego funkcjonowania systemu finansowego jest stosowanie takich standardów rachunkowych, aktuarialnych i audytoryjnych, które muszą być przejrzyste, spójne oraz należycie udokumentowane. Aktuariusze i księgowi powinni kierować się w swych działaniach odpowiednią wiedzą i zasadami etyki, natomiast kompetentni audytorzy wykonujący czynności kontrolne muszą być niezależni od poddawanych ocenie instytucji finansowych.

Techniczne, a także etyczne standardy działania wszystkich podmiotów stanowiących elementy systemu finansowego powinny być publicznie znane. Także podstawowe dane statystyczne opisujące sytuację finansową poszczególnych instytucji finansowych powinny być dostępne nie tylko władzom nadzorczym, ale również wszystkim uczestnikom rynku finansowego, zainteresowanym oceną kondycji zakładów ubezpieczeń. Wszelkie przepisy ustawowe i wykonawcze skierowane do rynku finansowego muszą być stale aktualizowane i dostosowywane do bieżących warunków sektora finansowego i jego zmieniającego się makroekonomicznego otoczenia.

Warunek jasnego zdefiniowania oraz podania informacji do wiadomości publicznej dotyczy także głównych celów nadzoru finansowego. Prawo ubezpieczeniowe powinno zawierać wyraźne określenie zakresu działania i kompetencje organów nadzoru. Na tej podstawie inne instytucje publiczne, organy rządowe i legislacyjne mogą formułować oceny, czy i na ile zadania organów nadzoru są realizowane. Dobre umocowanie prawne instytucji nadzorczych stwarza dodatkowe zapewnienie, że ewentualna zmiana zasad jego funkcjonowania nie będzie np. wynikiem koniunkturalnych układów politycznych. W polskim systemie prawnym głównym źródłem regulacji w tym zakresie jest ustawa o działalności ubezpieczeniowej oraz ustawa o nadzorze nad rynkiem finansowym, odwołująca się w części zapisów do ustawy o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym oraz Rzeczniku Ubezpieczonych [Ustawa... DzU nr 124, poz. 1151; Ustawa... DzU nr 157, poz. 1119; Ustawa... DzU nr 124, poz. 1153]. Do zadań organu nadzoru należy przede wszystkim ochrona interesów ubezpieczonych oraz zapobieganie sytuacji, w której zakład ubezpieczeń nie będzie w stanie wypłacić należnych świadczeń podmiotom uprawnionym z umów ubezpieczenia. W szczególności czynności wykonywane przez organ nadzoru wobec ubezpieczycieli obejmują: wydawanie zezwoleń na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej, kontrolowanie działalności i stanu majątkowego ubezpieczycieli na podstawie dostarczonych przez nich informacji i wyjaśnień dotyczących działalności zakładu, wydawanie zaleceń w stosunku do zakładu ubezpieczeń, mających na celu zapewnienie trwałej zdolności zakładu do wykonywania zobowiązań.

Od 2007 r. nadzór nad rynkiem ubezpieczeniowym w Polsce sprawuje Komisja Nadzoru Finansowego, która przejęła zakres działań wykonywanych wcześniej w ramach nadzoru sektorowego przez Komisję Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych. Organ zintegrowanego obecnie nadzoru finansowego podlega Prezesowi Rady Ministrów. Komisja realizuje powierzone działania w trybie podejmowania uchwał, wydawania decyzji administracyjnych i postanowień.

Zgodnie z rekomendacją IAIS główne cele nadzoru ubezpieczeniowego powinny być tak sformułowane, aby sprzyjały utrzymaniu stabilności i efektywności, a także bezpieczeństwa rynku usług ubezpieczeniowych. Niezbędnym warunkiem jest również zapewnienie prawnych przesłanek skutecznego wykonywania funkcji nadzorczych przez powołane do tego instytucje, a więc m.in. zapewnienie odpowied-

nich źródeł finansowania ich działalności. Władze nadzorcze powinny mieć także zapewnioną możliwość podejmowania decyzji operacyjnych niezależnie od zewnętrznych wpływów sił politycznych czy biznesowych. Niezmiernie ważne jest przy tym stworzenie procedur odwoławczych od decyzji organów nadzorczych, gdyż takie rozwiązanie dodatkowo umacnia w przekonaniu, że decyzje nadzoru będą podejmowane zgodnie z prawem i będą należycie uzasadnione.

Polski rynek ubezpieczeń gospodarczych kształtuje się pod wpływem różnych tendencji zdeterminowanych zarówno sytuacją makroekonomiczną w kraju, jak i zjawiskami powstającymi na powiązanych ze sobą rynkach europejskich. Zakłady ubezpieczeń oferują swoje usługi w zakresie ochrony ubezpieczeniowej, działając w określonym otoczeniu prawnym. Do bardzo ważnych aspektów prawnych należy zaliczyć obowiązujące normy ostrożnościowe, według których dokonywana jest ocena kondycji finansowej poszczególnych podmiotów. Przepisy polskiego prawa ubezpieczeniowego zawierają odpowiednie regulacje, które umożliwiają monitorowanie sytuacji finansowej poszczególnych zakładów ubezpieczeń pod kątem ich wypłacalności [Ustawa..., DzU nr 124, poz. 1151].

W ustawie o działalności ubezpieczeniowej zawarte są podstawowe wymogi odnoszące się do gospodarki finansowej zakładów ubezpieczeń. Ustawodawca nakłada obowiązek posiadania środków własnych w wysokości nie niższej niż margines wypłacalności i nie niższej niż minimalna wysokość kapitału gwarancyjnego². Środki własne zakładu ubezpieczeń stanowią aktywa, z wyłączeniem aktywów przeznaczonych na pokrycie wszelkich przewidywalnych zobowiązań i wartości niematerialnych i prawnych. Muszą one odpowiadać m.in.: wartości opłaconego kapitału zakładowego, wartości zobowiązań wobec członków towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, kapitałowi zapasowemu i kapitałom rezerwowym [Ustawa... DzU nr 124, poz. 1151 (z późn. zm.), art. 148, p. 3].

Zakład ubezpieczeń ma obowiązek utworzenia kapitału zapasowego, kapitałów rezerwowych oraz rezerw techniczno-ubezpieczeniowych. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe są przeznaczone na pokrycie bieżących i przyszłych zobowiązań, jakie wynikają z zawartych umów ubezpieczenia. Do wyliczenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych należy wziąć pod uwagę: rezerwę składek, ryzyka niewygasłe, niewypłacone odszkodowania lub świadczenia, rezerwę na wyrównanie szkodowości, rezerwę ubezpieczeń na życie, premie i rabaty dla ubezpieczonych, zwrot składek dla członków, inne rezerwy określone w statucie [Ustawa... DzU nr 124, poz.

² Kapitał gwarancyjny minimalny stanowi wielkość środków, które zakład musi posiadać już w momencie występowania o koncesję w danej grupie ubezpieczeń, natomiast kapitał gwarancyjny wymagalny stanowi 1/3 marginesu wypłacalności – wyznacza obszar tzw. bezpiecznej działalności. Margines wypłacalności jest określany w trybie rozporządzenia przez ministra finansów, odrębnie dla dz. I i dla dz. II – zob. Rozporządzenie Ministra Finansów dnia 2.10.2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu wyliczenia wysokości marginesu wypłacalności oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego dla działów i grup ubezpieczeń, DzU nr 172, poz. 1337 oraz: Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2.10.2009 r. w sprawie wyliczenia marginesu wypłacalności zakładów reasekuracji oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego dla rodzajów reasekuracji, DzU nr 169, poz. 1330.

1151 (z późn. zm.), art. 151]. Obliczenia rezerw techniczno-ubezpieceniowych w zakładach ubezpieczeń muszą być dokonywane przez aktuarium, natomiast w dziele pozostałych ubezpieczeń osobowych i ubezpieczeń majątkowych aktuarium potwierdza prawidłowość dokonanych wyliczeń.

Bezpieczeństwo finansowe funkcjonowania zakładów ubezpieczeń w dużej mierze oparte jest także na prawidłowości zarządzania lokatami. Również w tym zakresie ustawodawca wyznacza pewne ramy dla podejmowania decyzji o formach i sposobach lokowania środków finansowych pozyskanych przez ubezpieczycieli [Ustawa... DzU nr 124, poz. 1151 (z późn. zm.), art. 154-155]. Muszą oni podejmować takie decyzje inwestycyjne, aby zapewnić jak największy stopień bezpieczeństwa, przy zachowaniu odpowiedniej płynności środków. Aktywa stanowiące pokrycie rezerw techniczno-ubezpieceniowych muszą być odpowiednio zróżnicowane i rozproszone, z uwzględnieniem rodzaju i struktury prowadzonych ubezpieczeń. Termin wymagalności aktywów powinien być dostosowany do terminu wymagalności zobowiązań z umów ubezpieczenia. Ustawodawca wskazuje także, jakiego rodzaju aktywa mogą stanowić pokrycie rezerw techniczno-ubezpieceniowych oraz wyznacza granice, w jakich proporcjach mogą one wchodzić do portfela inwestycyjnego ubezpieczyciela. Tak więc np. inwestycje w papiery wartościowe dopuszczone do publicznego obrotu mogą stanowić do 40% wartości rezerw techniczno-ubezpieceniowych, inwestycje w nieruchomości lub w certyfikaty funduszy lokujących w nieruchomościach – do 25%, inwestycje w certyfikaty funduszy inwestycyjnych zamkniętych – do 10%, natomiast w środkach pieniężnych może być utrzymywane do 3% wartości rezerw techniczno-ubezpieceniowych.

Kolejnym ustawowym zabezpieczeniem stabilności finansowej zakładów ubezpieczeń jest warunek odnoszący się do polityki budowania portfela ryzyk. Struktura ubezpieczeń, ze względu na rodzaj i rozproszenie przyjmowanych ryzyk, wpływa na możliwość pokrycia zobowiązań wynikających z powstałych strat. Jeżeli w portfelu ubezpieczyciela pojawi się jedno wielkie ryzyko bądź też dominujące będą ryzyka tego samego rodzaju, to w szczególnych okolicznościach zaistnienia pojedynczego zdarzenia losowego taki zakład będzie musiał dokonać jednorazowej wielkiej wypłaty odszkodowań. Nie jest to sytuacja pożądana dla samego ubezpieczyciela ani też dla związanych z nim klientów, gdyż grozi utratą płynności finansowej. Wobec powyższego zagrożenia ustawodawca wprowadził warunek, iż suma ubezpieczenia od pojedynczego ryzyka na udziale własnym nie może przekroczyć 25% łącznej wysokości rezerw techniczno-ubezpieceniowych i kapitału własnego [Ustawa... DzU nr 124, poz. 1151 (z późn. zm.), art. 157].

Stosowanie ilościowych kryteriów oceny sytuacji finansowej ubezpieczyciela umożliwia monitorowanie przez organy nadzoru zachodzących zmian i podejmowanie ewentualnych działań naprawczych w sytuacji wystąpienia zagrożenia dla interesów obecnych lub potencjalnych klientów zakładów ubezpieczeń. Przedmiotem szerokiej dyskusji prowadzonej na forum podmiotów i instytucji zainteresowanych funkcjonowaniem rynków finansowych jest szukanie odpowiedzi na pytanie, czy

zakres i sposoby sprawowania nadzoru są wystarczająco efektywne, by stanowić podstawę budowania zaufania do tych rynków. Element zaufania jest bowiem jednym z najważniejszych fundamentów dalszego rozwoju sektora finansowego. Wśród różnych koncepcji przekształcania i doskonalenia systemów nadzorczych coraz większego znaczenia nabiera – i to już w wymiarze praktycznym w odniesieniu do rynku UE – idea budowy norm ostrożnościowych opartych nie tylko na kryteriach ilościowych, ale także w większym stopniu na kryteriach oceny jakościowej sytuacji zakładów ubezpieczeń.

Zapowiedzią nadchodzących w tym zakresie zmian są efekty prac Komisji Europejskiej, prowadzonych od 2001 r., a wcześniej poprzedzonych szeroką analizą i dyskusją, które zostały ogłoszone pod nazwą *Solvency II*. Przyjęcie odpowiedniej dyrektywy obliguje państwa członkowskie UE do dostosowania w tym względzie krajowych przepisów prawnych. Projekt *Solvency II* został opracowany w ramach *Planu działań w zakresie usług finansowych (Financial Services Action Plan)* [http://ec.europa.eu/internal_market...]. Idea nowego systemu sprawowania nadzoru nad rynkiem ubezpieczeń obejmuje znacznie szersze niż dotychczas stosowane podstawy dokonywania oceny funkcjonowania ubezpieczycieli [www.knf.gov.pl]. Obok kryteriów ilościowych, dotyczących wymogów kapitałowych i związanych z nimi mierzalnych ryzyk w działalności zakładów ubezpieczeń (tzw. I Filar), uwzględnione zostały także inne aspekty tej działalności o charakterze jakościowym, związane np. z procesem zarządzania oraz procesem kontroli wewnętrznej i audytu. Ponadto w ramach II Filara zawarte zostały także reguły sprawowania i harmonizacji standardów nadzoru oraz zasady współpracy między organami nadzoru. Filar III zawiera określone zasady funkcjonowania rynku, zapewniające jego przejrzystość opartą na obowiązkach informacyjnych oraz wypracowanych standardach w zakresie rachunkowości.

Założenia odnoszące się do zasad budowania nowego systemu nadzoru ubezpieczeniowego zostały opublikowane w 2003 r. w dokumentach Komisji Europejskiej pt. *Design of a future prudential supervisory system in the EU – Recommendations by the Commission Services* [Note prepared by the Commission Services...]. Zgodnie z tymi założeniami nowy system powinien dostarczać organom nadzorującym odpowiednich narzędzi do całościowego badania sytuacji zakładów ubezpieczeń. To oznacza, że nie może on się opierać tylko na wskaźnikach ilościowych, ale musi także obejmować jakościowe aspekty funkcjonowania ubezpieczycieli, takie jak np. ryzyko wynikające z wewnętrznego systemu zarządzania oraz kontroli czy też istniejące warunki konkurencji rynkowej. Jednym z najważniejszych kryteriów budowania nowego systemu nadzoru jest dążenie do zapewnienia, aby system ten stanowił zachętę do podejmowania i właściwego zarządzania ryzykiem przez zakłady ubezpieczeń.

Biorąc pod uwagę współcześnie bardzo mocno zarysowujące się tendencje do transferu kapitału pomiędzy sektorami rynku finansowego, niewątpliwym wyzwaniem jest zapewnienie w nowym systemie skuteczności sprawowania nadzoru nad

grupami ubezpieczeniowymi i konglomeratami finansowymi. W tym kontekście należy zwrócić także uwagę na konieczność zapewnienia kompatybilności z odpowiednim podejściem do kwestii nadzoru i zasadami odnoszącymi się do sektora bankowego. System nadzoru budowany według takich reguł z założenia powinien prowadzić do wyraźnej harmonizacji ilościowych i jakościowych metod oceny, a dzięki temu można oczekiwać stworzenia jak najlepszych warunków do dalszego rozwoju całego sektora finansowego.

Projekt dyrektywy ubezpieczeniowej, obejmującej przepisy wynikające z prac nad *Solvency II*, został ogłoszony przez Komisję Europejską w lipcu 2007 r. [Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady...]. Zgodnie z zawartymi w projekcie zapisami na państwa członkowskie został nałożony obowiązek wprowadzenia w życie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odpowiednich do postanowień dyrektywy, najpóźniej do 31 października 2012 r. Dyrektywa została uchwalona przez Parlament Europejski 22 kwietnia 2009 r. [European Parliament legislative...].

Opracowany przez CEIOPS [CEIOPS work plan...] plan prac nad projektem *Solvency II* przewiduje ogłoszenie przez Komisję Europejską w pierwszej połowie 2010 r. środków wykonawczych do przyjętej dyrektywy. Następnie, zgodnie z założeniami, przyjmuje się, że w 18 miesięcy po dokonaniu implementacji środków wykonawczych nastąpi wdrożenie nowego systemu nadzoru nad rynkiem ubezpieczeń. Tak więc przewidywany nowy stan prawny stanowić będzie już w bliskiej perspektywie wielkie wyzwanie dla uczestników rynku ubezpieczeniowego ze względu na konieczność dostosowania reguł funkcjonowania zakładów ubezpieczeń do nowych wymogów.

Literatura

- CEIOPS work plan for Solvency II deliverables 2007-2012, CEIOPS-SEC-54/0724 September 2007, CEIOPS – Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej SOLVENCY II (przedstawiony przez Komisję) (SEC(2007) 870)(SEC(2007) 871), Bruksela, dnia 10.7.2007 KOM(2007) 361, wersja ostateczna 2007/0143 (COD), www.knf.gov.pl [4.12.2009].
- European Parliament legislative resolution of 22 April 2009 on the amended proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (recast) (COM(2008)0119 – C6-0231/2007 2007/0143(COD)), www.knf.gov.pl [12.12.2009].
- Insurance Core Principles and Methodology Approved in Singapore on 3 October 2003, IAIS, http://www.iaisweb.org/_temp/Insurance_core_principles_and_methodology.pdf [12.11.2009].
- Monkiewicz J. (red.), *Podstawy ubezpieczeń*, t. 1. *Mechanizmy i funkcje*, Poltext, Warszawa 2000.
- Monkiewicz J. (red.), *Ubezpieczenia w Unii Europejskiej*, Poltext, Warszawa 2002.
- Note prepared by the Commission Services, Subject: Design of a future prudential supervisory system in the EU – Recommendations by the Commission Services, European Commission, MARKT/2509/03–EN Orig., Brussels, 3 March 2003, MARKT/F3/UL D(2003).

- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2.10.2009 r. w sprawie wyliczenia marginesu wypłacalności zakładów reasekuracji oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego dla rodzajów reasekuracji, DzU nr 169, poz. 1330.
- Rozporządzenie Ministra Finansów dnia 2.10.2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu wyliczenia wysokości marginesu wypłacalności oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego dla działań i grup ubezpieczeń, DzU nr 172, poz. 1337.
- Sangowski T. (red.), *Ubezpieczenia gospodarcze*, Poltext, Warszawa 1998.
- Treaty Establishing The European Economic Community of 1957*, Portal Prawny Unii Europejskiej, <http://www.eur-lex.europa.eu> [10.11.2009].
- Treaty of European Union of 1992, Official Journal C191 of 29 July 1992, Portal Prawny Unii Europejskiej, <http://www.eur-lex.europa.eu> [10.11.2009].
- Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej, DzU nr 124, poz. 1151 (z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym oraz Rzeczniku Ubezpieczonych, DzU nr 124, poz. 1153.
- Ustawa z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym, DzU nr 157, poz. 1119.
- Wałczak D., *Nadzór w krajach Unii Europejskiej*, [w:] Monkiewicz J. (red.), *Ubezpieczenia w Unii Europejskiej*, Poltext, Warszawa 2002.

Źródła internetowe

- http://ec.europa.eu/internal_market/finances/actionplan/index_en.htm [28.11.2009] – strona internetowa Komisji Europejskiej.
- <http://www.iaisweb.org/> [12.11.2009] – strona internetowa IAIS.
- www.knf.gov.pl – strona internetowa Komisji Nadzoru Finansowego.

TRENDS OF PRUDENTIAL STANDARDS IN THE POLISH SECTOR OF ECONOMIC INSURANCE WITHIN THE COMMON MARKET OF THE EUROPEAN UNION

Summary: Financial sector is one of important areas of contemporary economy in which there are structural and systemic changes which are the result of processes of globalization. Insurance market as an integral part of this sector affects the stability of the financial bases for the entire national economy. Particularly important issue is the provision of such conditions on the market, to allow a development while maintaining adequate safety standards. The evolution of system and institutional arrangements is an ongoing process associated with the course of economic integration of countries constituting the European Union. Among the different concepts of transformation and improvement of supervisory systems the idea of construction of prudential standards based not only on quantitative criteria, but also increasingly on the qualitative criteria for assessing the situation of insurance companies becomes increasingly important – and that is on a practical level in relation to the EU market.